

MAJANDUSTEATED

Weekly Bulletin of the Institute of Economic Research

KONJUNKTUURINSTITUUDI VALJAANNE

ILMUB KORD NÄDALAS

TOIMETUS JA TALITUS

TALLINN, Toomkooli 13, tel. 468-24

Tellimishind aastas Kr. 5.—

ühes kuukirjaga „Konjunktuur“ Kr. 12.—

Üksik number 15 senti

KONJUNKTUURINSTITUUDI DIREKTOR

JA VASTUTAV TOIMETAJA

A. FULLERITS

TOIMETAJA A. TOOMS

Majandussektsooni juhataja J. Janusson

Sektsooni nõukogu esimees A. Meerits

Põllumajandussektsooni juhataja J. Kurkus

Sektsooni nõukogu esimees Prof. P. Köpp

Riigimajanduse osa toimetaja A. Keller

Nr. 9

Tallinn, 5. märtsil 1935

Nr. 9

SISU:

	Lhk.
PÖLLUMAJANDUS.	
Juustutootmine ja väljavaated Prantsuse turul	159
Heinaseemnete hindu tänavusel seemnevijlanäitusel	160
TOOSTUS JA KAUBANDUS.	
Tööstuse seisukord aasta vahetusel	161
Randidee tulud ja tegevus jaanuaris	163
Lühisuundisid	163
LAEVANDUS.	
Laevandus 1934. a.	164
Tallinna sadam 28. II — 2. III ja veebruaris 1935	166
Seisev tonnaaz 1. märtsiks	166
Prahiturg märtsi alguseks	166
RAHANDUS.	
Tartu ülikooli 1935/36. a. eelarve 1,7 milj. krooni	166
Riigi tulude laekumine veebruaris 1935	167
HINNAD.	
Valuutahinnad	167
PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD.	
Põllumajanduslik väljavedu	168
Võiturg	168
Peekoniturg	169
Tapaloomade- ja lihaturg	169
Kanamunaturg	170
Teraviljaturg	170
Linaturg	170
VALISMAA MAJANDUSTEATMEID.	
Eesti-Saksa kaubanduslepingu täiendamine	171
INFORMATSIOONI OSA.	
Eesti Panga nädalaruanne	172
VALISMINISTEERIUMI VALISKAUBANDUSE	
OSAKONNA TEATED.	
4 põhjariigi majanduslik ühistöö	173
Hulli sadama tähtsus Eesti kaubandusele	174
P.-Am. Ühendriikide väliskaubanduspoliitika	174
Riigimajanduskomitee asutamine Soomes	175
Soome ja Saksa maksuvahekorrad	175
Läti piirituse ülejäägi mahutamise Lätis	176
Turbalõikuse suurendamine ja turbamulla müük	176
Eesti väliskaubanduse bilans jaanuaris	176

CONTENTS:

	Page
AGRICULTURE.	
Cheese Industry and Prospects on French Market	158
Hayseed Prices on this Year's Seed Exhibition	160
INDUSTRY AND TRADE.	
Situation in the Industry	161
Railway Receipts and Activity in January, 1935	163
Sundry Information	163
SHIPPING.	
Shipping in 1934	164
Tallinn Harbour, II. 23—III. 2 and in February 1935	165
Laid up Tonnage, March 1	166
Freights for March 1, 1935	166
FINANCES.	
Tartu University Budget for 1935 — 1,7 mill. kr.	166
Revenue Receipts, February 1935	167
PRICES.	
Exchange Rates	167
AGRICULTURAL MARKETS.	
Exports of Agricultural Products	168
Butter Market	168
Bacon Market	169
Cattle and Meat Market	169
Egg Market	170
Grain Market	170
Flax Market	170
FOREIGN COUNTRIES.	
Estonian-German Supplementary Trade Agreement	171
INFORMATION PART.	
Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Returns	172
FOREIGN TRADE DEPARTMENT INFORMATION.	
Economic Co-operation of Four Northern Countries	173
The Importance of Hull for Estonian Foreign Trade	174
U. S. A. Foreign Trade Policy	174
The Organisation of the State Economic Committee	175
in Finland	175
Finnish-German Balance of Payments	175
Disposition of Spirit Surplus in Latvia	176
Latvian Peat Industry	176
Estonian Trade Balances in January	176

PÖLLUMAJANDUS

JUUSTUTOOTMINE JA VÄLJAVAATED PRANTSUSE TURUL.

CHEESE INDUSTRY AND PROSPECTS ON FRENCH MARKET.

Juustutoodang. Juustutootmine on meil seni kandnud juhuslikku ilmet ja toodang on aastati väga kõikumv. Jälgides andmeid juustutootmise kohta viimase 10 aasta jooksul, võime märkida kõrgema toodanguga aastaks 1928. a., mil juustutoodang era- ja ühispiimatalitustes kokku tõusis 3 027 kv-le. Madalamaks juustutoodangu aastaks viimase 10 aasta jooksul oli 1926. a., mil toodang era- ja ühispiimatalitustes kokku oli 721 kv, seega toodangu kõikumine neljakordne madalseisust kõrgeseisuni. Vaatlusele võetud ajavahemikul on ka juustu väliskaubandus ilma kindla tendentsita. Selle aja jooksul oli mõnel aastal sissevedu ülekaalus, teisel aga väljavedu. Nõnda ei või meie endid õieti nimetada juustu väljavedajaks maaks, olgugi et oleme viimaseil aastail vedanud juustu rohkem välja, kui sisse.

Eit juustu valmistamise ja tarvitamise vahel puudub meil järjekindlus, seda tõendavad andmed juustukoguseist, mis jäänud sisemaiseks tarvitamiseks. Toome sin andmed sisemaiseks tarvitamiseks jäänud juustukoguste kohta 1924—33. a., mille järgi need üksikuil aastail olnud väga lahkumised (kvintaalides):

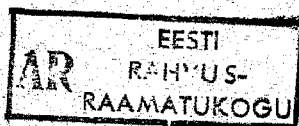
1933	1715	1928	2 960
1932	1350	1927	2 334
1931	1361	1926	744
1930	962	1925	1 021
1929	2 347	1924	905

Vaatamata toodangu ja väljaveo juhuslikkusele, on viimase 10 a. keskmiselt siiski väljavedu ülekaalus. Teisest küljest viimasel ajal on palju kõneldud juustutoodangute suurendamisest ja ka väljaveo arendamisest. Toodangu suurendamise võimalusi peaks meil olema, kuid raskem on seisukord väljaveo suurendamisega.

Peamiseks juustu välituruks on meil Prantsuse turg. Prantsuse turule juustu paigutamine on aga viimasel ajal seotud takistustega, kuna sinna saab juustu vedada ainult kontingendi piires, mille Prantsuse valitsus meile lubanud. Praegune

juustukontingent on 100 kv veerandaastas, ehk 400 kv aastas. Möödunud 1934. a. ei suutnud meie seda kontingenti täitagi, sest Prantsuse turule veeti 1934. a. jooksul ainult 329 kv juustu. Meilt 1934. a. väljaveetud juustust läks Prantsuse Marokosse 30 kv, Briti-Palestiinasse 20 kv, Taani 16 kv, Briti 12 kv ja teistesse maadesse väiksemal määral. Nagu 1934. a., nõnda on ka varemmail aastail Prantsuse turg esinenud meile tähtsama juustu väljaveoturuna. 1933. a. läks juustu 70 kv koguväljaveost Prantsuse turule 39 kv, s. o. rohkem kui pool.

Prantsuse juustu- Vaatamata sellele, et tööstus. Prantsusse juustu vee-*French Cheese Industry.* takse sisse, omab Prantsuse ka ise elujõulise juustutööstuse. Prantsuse juustutööstuse kohta võib tähendada veel ka seda, et ta pole lokaliseeritud teatud rajooni, vaid juustu valmistatakse üle kogu riigi. Küll võib tähendada üksikute juustusortide kohta, et neid valmistavad teatud rajoonid. Näiteks üks minevamaid juustusorte on „gruyère“. Gruyère on kõvade juustude liiki kuuluv, õieti šveitsi juustu liiki kuuluv juust ja tema valmistuspiirkond asetseb ka peamiselt šveitsi piiri ääres ja sealt lõuna poole vastu Põhja-Itaaliat. Sellest rajoonist varustatakse ka kogu Prantsust gruyère juustuga. Suuremateks juustutarvitamise tsentrumiteks on muidugi suuremad linnad, nagu Pariis ümbrusega, Lyon ja Marseille. Hollandi juustu suuremad tarvitajad ringkonnad on Bordeaux ja Lille ümbrus. Riigi kesk-lõuna osas Cantali departemangus valmistatakse fourme'i juustu, mis müügil esinebki nime all „Fourme du Cantal“. Sealt lõuna poole Aveyroni departemangus valmistatakse auvergn'i sinist juustu (Bleu d'Auvergne). Need mõlemad juustusordid turustatakse peamiselt Loire, Rhône ja Isèri piirkondades asuvais tööstusrajoonides, kus peamiseks turgudeks on Saint-Etienne, Lyon ja Grenoble, kuna „Fourme du Cantal“ leiab turustamist peamiselt Pariisis ja tema

Ar 935 P
Majandusteated

ümbruses, riigi lõuna-lääne osas ja keskriigi viinamarjakasvatuse rajoonides.

Üks tuntumaid Prantsuse juustusorte on roquefort, mille peamiseks tootmisrajooniks on provintsid Aveyron, Gard, Hérault ja Korsika. Roquefort juustu algkoduks on Aveyroni departemangus asuv Roqueforti nimeline maakond. Roqueforti juustu valmistatakse seal peamiselt lamba piimast, kuid viimasel ajal on hakatud selle valmistamiseks tarvitama ka lehmapiima. Roqueforti valmistatakse Aveyronis ja naaberdepartemangudes ligikaudu 7 milj. kg. See juustusort esineb ka tähtsama Prantsuse eksportjuustuna. Ekspordist järelejäänud osa realiseeritakse kõigis Prantsuse suuremates linnades. Normandias valmistatud juustusordid leiavad tarvitamist kohapeal ja turustatakse Pariisi ümbruses ja põhjajoonis. Normandias on ka „camembert“ juustu tootmise tsentrum Orne ja Calvados departemangudes. „Brie“ juustu tootmise tsentrumiks on Seine ja Marne departemang, kus seda valmistatakse peamiselt kolmes variatsioonis, kuid selle valmistamine on levinud ka ida ja põhja-ida rajoonides. „Port-salut“ juustu valmistatakse läänes osas, kuid ka väga laialt põhja-ida osas.

Prantsuse oma juustutoodang 1931. a. toimepandud uurimuse järgi tõusis 2 177 000 kv peale ja sisseveo ülekaal 224 763 kv, seega tõusis tarvituseks jäänud juustukogus 2 401 763 kv peale ehk 5,85 kg inimese kohta aastas. Kui võrrelda 1931. a. toimepandud uurimuse andmeid 1926. a. kohta kogutud andmetega, siis selgub, et juustu tarvitamine on tõusnud sel ajavahemikul 4,52 kg pealt 5,85 kg peale elaniku kohta arvatult, s. o. viie aasta jooksul on elaniku aastane juustutarvitus kasvanud 1,33 kg võrra. Mitte ainult juustu, vaid ka muude piimasaaduste ja piima tarvitus on arenenud tõusu suunas. Kui 1926. a. prantslane tarvitas 90 liitrit piima aastas piimana elaniku kohta, siis 1931. a. toimepandud uurimuse järgi oli piima tarvitus piimana suurenenud 103 liitri peale aastas. Samuti nagu juustu ja piima tarvitus, on suurenenud ka või tarvitus. Kui 1926. a. iga elanik tarvitas võid keskmiselt 4,15 kg, siis

1931. a. andmeil oli aastane võitartvitus suurenenud 5,30 kg peale elaniku kohta.

Nagu siintoodud uurimusandmeist Prantsuse piimamajanduse kohta selgub, areneb piimasaaduste tarvitamine tõususuunas, kuna see on võimalik karjaarvu suurenemisega käskikäes. Piimalehmade arv 1925. a. oli 7 030 690 ja lehmade koguarv 7 500 000. Sealt peale kuni tänini on lehmade arv pea järjekindlalt suurenenud ja 1933. a. loeti piimalehmi 7 930 000 ja lehmade koguarvu 8 572 000 peale. Samal ajal piimatoodang on kasvanud 127 miljoni hkt lt pealt 145 miljoni peale.

Piimakarjapidamise arendamine leidis aset juba läinud sajandi lõpul. Tööjõu saamise võimaluste vähenemisega talundeis hakati suuremat rõhku panema karjamaade parandusele ja kunstkarjamaade (karjakopliite) asutamisele. Ka paljud viinamarjakasvatuse piirkonnad on viimase kriisi ajal läinud üle karjapidamisele, mis esinenud rohkem tasuvana. Kuid siin ei saa vaikides minna mööda neist raskustest, mis tabanud hindade languse tõttu Prantsuse piimatootjaid. 1930/31. põllumajandusaastal sai piimatootja 1000 liitri piima eest sissetulekut 808,34 fr, kuna 1932/33. p.-a. oli aga sissetulek 1000 liitri piima eest langenud 697,27 fr peale aastas.

Prantsuse piimatoodang kasutatakse järgmiselt. Umbes kolmandik osa toodangust kasutatakse või valmistamiseks, ligemale teine kolmandik kasutatakse värske piimana, siis 13—14% läheb juustu valmistamiseks ja ülejäänud osa vasikate kasvatamiseks.

Seega juustutööstus Prantsuse piimamajanduses on palju suurema osatähtsusega, kui meie juustutööstus meie piimamajanduses. Kui arvata juustutoodang ühe lehma kohta, siis Prantsuse juustutoodangust langeb ühe lehma kohta üle 28 kg, kuna meil ühe lehma juustutoodang küünib vaevalt 0,5 kg. Prantsuses valmistatakse küll juustu ka kitse- ja lambapiimast, kuid kitse- ja lambapiimajuustu osatähtsus lehmapiimajuustu kõrval on väike.

Võttes seda arvesse, võib tähendada, et leida Prantsuse turul meie juustule püsivat minekut, pole sugugi kerge ülesanne.

Olgugi, et Prantsuse oma juustutoodanguga ei suuda rahuldada siseturu nõudeid ja peab väljast vedama juustu sisse, kujuneb meil, kui väikesel juustutööstuse maal, siiski sealse

turu varustamine küllalt raskeks, sest meie juust oma liigilt pole Prantsuse turul kaugeltki kõige otsitum kaup.

HEINASEEMNETE HINDU TÄNAVUSEL SEEMNEVILJANÄITUSEL.

HAYSEED PRICES ON THIS YEAR'S SEED EXHIBITION.

Liikuva seemneviljanäituse ajaks meil harilikult juba kujunevad välja seemnevilja hinnad. Heinaseemnete hinnad, mis hiljuti seemneviljanäituse jaoks määratud, on võrreldes eelmise aastaga tublisti tõusnud, peale punase ristiku, valge ristiku ja aasrebasesaba. Hinnatõus ulatub üksikül liiki kudel kuni 60%.

Ristiku ja timuti seemne hindu harilikult ei leidu ühegi seemneäri hinnakirjades. Nende seemnete hinnad kujunevad alles müügihooaja kestes ja on muutlikud olenedes tagavaradest ja nõudmistest. Harilikult ei tea keegi arvestada, kui suured on kodumaal kasvatatud punase ristiku ja timuti seemne tagavarad. Neid seemneid kasvatatakse välksel viisil oma tarbeks ja ainult väiksemad ülejääke saadetakse ka turule. Seda aga tehakse enamasti alles kevadepoole. Seemnetagavarad on tihti kasvatajale eneselegi selgumata, kuna seemne seisab peksmata mõnikord veebruarini. Seesugusest selgusest olukorrast on tingitud ka selgusetus nende seemnete hindades.

Heinaseemnete hindade kujunemisel on otsustav rahvusvaheline seemneturg. Heinaseemnete hinnatõusu põhjuseks on heinaseemne saakide ebaõnnestumine suuremates seemnekasvatuse maades P.-Am. Ühendriigid on alati heinaseemet vedanud Euroopa turule. Möödunud aastal aga olid seal saagid alla keskmise ja küsimus seisvat koguni mõnede heinaseemnete sisseveos. Ka Taanis ja Rootsis oli kõrsheina seemnesaagid madalad, samuti ka kohati Saksas. See kõik põhjustas hinnatõusu heinaseemnetel. Saksas, kui suuremal heinaseemne sisseveomaal, on hinnad eriti kõrged, nii, et tänavu sinna võisime mõningaid heinaseemneid vedada välja isegi kallimalt, kui sama seemne jaemüügi hind siseturul.

Punase ristiku seemne on tänavu vanas hinnas, rootsi ristiku seemne hind aga 36% tõusnud ja maksub tänavu 3 kr kg.

Valge ristiku hind on 20% madalam kui eelmisel aastal ja maksub kr 2.40 1 kg. Valge mesiku seemne hind on 15% kallim — kr 1.50 kg.

Heinaseemnete hinnad tänav. seemnevilja näitusel.

	Hind kr.	
	10 kg.	1 kg.
Kodumaa hiiline punane ristik vastavalt sordile ja külvi väärt.	16.——20.—	1.80—2.20
Rootsi ristik kodumaa	29.—	3.—
Valge ristik kodumaa	22.—	2.40
Valge mesik "	14.—	1.50
Timut Jõgeva 54 vastavalt kooritud seemnete hulgale	15.——17.—	1.60—1.80
kohalik	14.——15.—	1.50—1.60
Pärisaruhein Jõgeva 47	18.—	2.—
teised sordid	16.—	1.80
Kerahein	16.—	1.80
Punane aruhein võsund. Jõgeva	30.—	3.20
Aasnurmik Jõgeva koguvalik ja Mikuri	40.—	4.50
Hilissurmik Jõgeva	30.—	3.20
Ohtetu luste Jõgeva	18.—	2.—
Aasrebasesaba Jõgeva	22.—	2.40

Peale aasrebasesaba on kõikide kõrsheinaseemnete hinnad tänavu tõusnud. Timutil 50%, pärisaruheinal 40%, kerahelinal 38%, punasel aruheinal 14%, hilissurmikul, ohtetu lustel ja beckmannial 33%. Kõige rohkem on tõusnud aasnurmiku hind, mis on tänavu 61% kallim kui eelmisel aastal.

Tänavuste heinaseemne hindadega maksub keskmine karjamaa segu, mis mineval aastal maksus 70 kr ha-le, tänavu 90 kr ha-le. Püsinüüdu segude hind võrreldes möödunud aastaga on tõusnud 60 kr-lt 89 kr-le, keskmine vaheldusnüüdu segu 50 kr-lt 70 kr-le ja põlluheina segu 31 kr-lt 34 kr-le. Mõõduandev on segusse võetav kallimate seemnete — aasnurmiku, punase aruheina ja osalt ka pärisaruheina osa. Nii on hinnatõus põlluheina segul ainult 7%, sest tähtsam segu osa — punane ristik on vanas hinnas ja hinnatõus on ainult timuti arvel. Teistes segudes, kus kõrreliste % suurem, on ka hinnatõus märksa suurem, olenedes peamiselt kõige rohkem hinnas tõusnud aasnurmiku osast.

TOOSTUS JA KAUBANDUS

TÖÖSTUSE SEISUKORD AASTA VAHETUSEL.

SITUATION IN THE INDUSTRY.

Konjunktuur'is nr. 3, 1935 a., toodud ülevaates „Eesti majanduslik olukord ja väljawaated“ ühenduses majanduse üldise iseloomustusega on antud üldjooned tööstuse seisukorrast aasta alul. Siin toome täiendava selgituse üksikute tööstusharude järgi, märkides üksikasjalikumalt, millest olid tingitud muutused tööliste arvus üksikutel aladel.

Murdude ja kaevanduste rühmas avaldus töötajate arvu vähenemine, mis oli põhjustatud 1. jaanuariks ettevõetud tööliste arvu vähendamisest põlevkivitööstuses. Põlevkivikaevandustes vähendasid töölisi nii riiklikud kui ka eraettevõtted; kuid see vähendamine oli vaid ajutine iseloomuga. Riigi põlevkivitööstuses on näha ette tööliste arvu suurendamist ühenduses uue õlivabriku ehitamisega. Turbatööstuses töötati k. a. jaanuari alul suurema tööliste arvuga kui aasta tagasi.

Mineraalide töötlemise rühmas, kus töötajate arv suurtööstusettevõtetes ületab eelmise aasta seisu 39% võrra, avaldus tõus peamiselt klaasitööstuses. Eelmise aasta jaanuari alul ei töötanud veel üks suuremaid klaasivabrikuid — nimelt Joh. Lorup'i oma Tallinnas, samuti seisis Meleski klaasivabrik. Kõigis klaasivabrikuis kokku töötas k. a. 1. jaan. 613, l. a. 1. jaan. vaid 288 inimest. Tsemendi- ja lubjavabrikud töötasid

k. a. jaanuari alul umbes sama koormisega, nagu eelmisel aastal.

Metallitööstuses on tegevus suurenenud. Võrreldes l. a. jaanuariga laiendasid oma tegevust kõik eriharud nii suur- kui kesktööstuses, mõned ettevõtted isegi tunduvalt. Nii oli töötajate arvu vaherkord suurtööstuse eriharudes kahe viimase aasta 1. jaan. järgmine: masinaehituse alal — 1255 : 1094 (+14,7%), Riigi sadamatehaseis — 440 : 363 (+21,2%), raudteede ja trammi veereva koosseisu ehituse ja remondi alal — 1203 : 1177 (+2,2%), elektriaparaatide jne. ettevõtteis 305 : 279 (+9,3%). Suhteliselt suurima juurdekasvu andis metallitööstuses mitmesuguste metallesemete valmistamisrühm, kus mitmed ettevõtted kanti töötajate arvu suurendamise tõttu kesktööstusest suurtööstusesse. Peale selle siia kuuluv alumiumitööstuse ettevõtte „TAV“, milline algas tegevust 1934. a., töötas k. a. jaan. juba ca 100 töötajaga. Veidi suurema arvuga töötas k. a. jaan. ka kallismetallide tööstus.

Kesktööstuses on metallitööstuse rühmas töötajate arv samuti tõusnud peagu kõigis eriharudes, eriti aga täpsate mõõduriistade tööstuses ja kallismetallide töötlemise alal (kus on arvestatud ka klaveritööstus) ning mehaanikatööstuses.

Keemiatööstuses suurendasid oma tegevust kõik eriharud, arvatud välja ainult tuletikutööstus, kus eelmise aasta koormi-

Töötajate arv suur- ja kesktööstuses 1933—34. a. 1. I.

	Suurtööstus		Kesktööstus		± % 1. I 1935	
	1934	1935	1934	1935	suurt.	keskt.
I. Murrud ja kaevandused	2145	1809	13	615	- 16	+ 15
II. Mineraalide töötlemine	860	1195	233	232	+ 39	- 0,4
III. Metallitööstus	3250	3799	579	637	+ 17	+ 19
IV. Keemiatööstus	957	1146	241	313	+ 20	+ 30
V. Nahatööstus	328	333	212	231	+ 17	+ 9
VI. Tekstiilitööstus	8326	9782	471	457	+ 16	- 3
VII. Puitööstus	1926	2958	519	570	+ 54	+ 10
VIII. Paberitööstus	1912	2019	115	135	+ 6	+ 17
IX. Poligraafiatööstus	1118	1123	438	430	+ 0,4	+ 5
X. Toit-, maitseainete ja jookide tööstus	2287	2399	1615	1979	+ 6	+ 23
XI. Kehakatte ja pudukaupade tööstus	888	1015	400	610	+ 14	+ 53
XII. Ehitustööstus	1150	1175	95	150	+ 2	+ 58
XIII. Elektri jaamad ning gaasi- ja veevarustus	866	794	47	49	- 8	+ 4
XIV. Puhastustööstus	55	78	113	164	+ 42	+ 45
Kokku	26048	29675	5091	6052	+ 14	+ 19

sega töötab ainult üks ettevõtte (end. „Phoenix“ Viljandis). Suurtööstuses suurendasid töötajate arvu, võrreldes 1. a. jaan., põlevkivioli-, kummi-, kunstsarvetööstus jne. Tegevuse suurendamist näitasid ka kesktööstusse kuuluvad ettevõtted, arvatud välja ainult seebivabrikud, mis töötasid umbes eelmise aasta ulatuses.

Nahatööstuses tõusis töötajate arv suurtööstuse osas nahatöötlemise alal. Tegevuse suurendamise tõttu tuli suurtööstusse 2 ettevõtet kesktööstusest. Kesktööstuses näitas tõusu peamiselt nahkesemete valmistus, kuna nahatöötlemise alal tegevuse ulatus jäi püsima eelmise aasta tasemele.

Tekstiiltööstuses oli seisukord k. a. jaanuariks tunduvalt soodsam kui aasta tagasi. Kõigepealt puuvillatööstus, mis rea aastate jooksul kannatas kõige enam majandusliku kriisi ja välismaiste tellimiste puudumise all, suurendas tunduvalt töötajate arvu. K. a. 1. jaanuaril ületas töötajate arv eelmise aasta seisuga 855 isiku võrra (vahekord 3798 : 2883 ehk 130 : 100). Väiksem oli tõus villa- ja linatööstuses (vahekord eelmise aasta jaanuariga mõlemas harus 108 : 100). Kunstsiidist ja muist tooraineist mitmesuguste segakaupade valmistamise alal (a/s. O. Kilgas, a/s. „Rauaniit“, a/s. „Vill“, a/s. „Eestisiid“ jne.) on töötajate arv samuti tunduvalt tõusnud (vahekord eelmise aasta jaanuariga 119 : 100). Viimasesse rühma on tegevuse suurendamise tõttu kesktööstusest kantud kolm ettevõtet, kokku ca 80 töötajaga. (Eeltoodud tabelis kesktööstuse osas tekstiiltööstuse kohta märgitud 3%-ne vähenemine ongi põhjustatud mainitud ettevõtete arvamisest suurtööstusse.) Teised kesktööstusse kuuluvad tekstiiltööstuse ettevõtted töötasid k. a. jaanuaris samuti suurema koormisega kui aasta tagasi. Eesti-Inglise kaubalepingu tagajärjed ei näi kuigi palju tõendavat neid kartusi, mis tekstiiltööstuse ringkondades selle sõlmimise eel avaldati. Ka alandatud tollide juures nõutakse välismaa riidet võrdlemisi piiralt; tarvitajaskond suhtub omamaa tekstiilkaupadele usaldavalt ning omamaa kauba tarvituse ei näita tagasimekut.

Puutööstuses näitasid k. a. jaanuariks tõusu kõik eriharud — mööblivabrikud, kastilauavabrikud (a/s. „Viktoria“, Järva-

kandi tehased, o/ü. „Arbor“) ja saeveskid. Viimased kaks rühma töötasid k. a. jaanuaris 1. a. jaanuariga võrreldes kumbki ümmarguselt kahekordse koormisega. Mööblivabrikutes, kus tegevus üldiselt vähem juhulikku ja vähem sesoonset laadi, ulatus töötajate arvuline tõus suurtööstuses 17% (absoluutarvude vahetõus — 1331 : 1185). Kesktööstuses suurendasid saeveskid samuti töötajate arvu, mööblivabrikud aga, vastuoksa, töötasid k. a. jaanuaris veidi väiksema töötajate arvuga, kui mullu.

Paberitööstus koosneb peamiselt väljaveoks tootvatest paberi- ja tselluloosivabrikutest, kuna töötlev osa, mis varustab peamiselt siseturgu, on võrdlemisi väike. Vaadeldaval ajavahemikul neis kahes osas on tendents oluliselt lahkuminev. Nimelt, paberi- ja tselluloositööstusel on läinud korda suurendada töömahtu (töötajate arvu järgi on vahetõus võrreldes 1. a. seisuga 1849 : 1744 ehk 106 : 100), kuna paberemete valmistamise alal seisukord on jäänud endiseks.

Poligraafiatööstus on üldiselt stabiilsemal alal ja siin ei ole ka 1. a. märgatavaid muutusi.

Toit-, maitseainete- ja jookide tööstuses on liikumine eriharudes lahkuminev. Suurtööstuses näitasid suuremat tegevuse tõusu, võrreldes 1. a. 1. jaanuariga, vaid kompveki- ja šokolaadivabrikud, kus k. a. jaanuaril oli 237 töötajat rohkem kui 1. a. samal ajal (tõus 32%). Veidi suurema töötajate arvuga töötasid ka tapamajad. Jahuveskid aga, samuti leivavabrikud, kartulijahu-, siirupi- ja õlletööstus töötas peagu muutmatu koormusega võrreldes eelmise aastaga. Tähtsamaist aladest vaid tubakatööstus on vähendanud tegevust — töötajate arvu järgi ca 10% võrra. Kesktööstuses tõusis tegevus kompveki- ja vorstivabrikutes ja töötajate arvu suurendasid ka mõned piimatööstused.

Kehakatte- ja pudukaupade tööstuses on osalt tegemist tööstuse organisatsiooni struktuuris toimiva muutusega. Kõigepealt riievalmistuse alal tuli kesktööstusse juurde rida uusi ettevõtteid, mida nähtavasti põhjustab magasinistöötajate tarvituse laienemine. Struktuurilise murranguga on tegemist ka jalanõudetööstuses. Nimelt aval-

davad siin teatud pulveriseerumistendentsid. Üks suuremaid jalanõudevabrikuid („Flamingo“) töötas 1934. a. katkendiliselt ja jäi aasta lõpul seisma. K. a. jaanuarist peale „Flamingo“ (Tallinnas) töötab uue omaniku valdamisel. Seevastu on tekkinud rida väiksemaid ettevõtteid, kes oma toodangut suurendavad. Senini on vaid üks jalanõude suurvabrik töötanud kestvalt ja nähtavasti ei suuda kodumaa turg pidada ülal rohkem kui ühe jalanõude suurvabriku. Pudukaubavabrikud suurtööstuse osas tõstsid töötajate arvu k. a. 1. jaan., võrreldes l. a., 176 in. võrra ehk 60%. Suurem osa tõusust tuleb

kirjutada kammivabrikute („Estico“ ja „Estokamm“) tegevuse laienemise arvele.

Elektrijaamade ja gaasivabrikute rühmas põhjustas töötajate arvulise tagasimineku peamiselt inimtööjõu vähene mine Tallinna elektrijaamas, kus l. a. uue katlamaja ehituse puhul töötajaid oli rohkem. Pisut vähenenud on töötajate arv ka gaasivabrikuis.

Viimased andmed tööstusettevõtteleit kinnitavad, et käesoleva aasta esimesil kuul tegevus võib veelgi elavneda. Üksikasjalisemalt loodame seda hinnata järgmises „Konjunktuuri“ nr-is.

RAUDTEEDE TULUD JA TEGEVUS JAANUARIS 1935.

RAILWAY RECEIPTS AND ACTIVITY IN JANUARY, 1935.

Käesoleva aasta jaanuari jaamakassade rahalise läbikäigu esialgne kokkuvõte näitab 7,1% tulude tõusu võrreldes möödunud aasta sama kuu tuludega. Järgnevad arvud näitavad tulude laekumist tululiikide järgi jaanuaris tuh. kr:

	1935.	1934.
Üldtulu	954	801
sellest: reisirijate veost	277	269
pagasiveost	124	117
kaubaveost	524	473
transiit-veost	—	4
mitmesug. v.	29	28

Peamiseks tuluandjaks raudteedel on tavaliselt ja ka jaanuaris kaubavedu, mis moodustab 54,9% käesoleva aasta jaanuari tuludest, sellele järgneb tulu reisirijate veost 29,0% osatähtsusega. Tulu kaubaveost on käesoleva aasta jaanuaris suurem möödunud aasta sama kuu tuludest 51 tuh. kr ehk 10,8% võrra. Suurenenud on ka tulud reisirijate ja pagasiveost, esimene 8 tuh. kr ehk 3,0%, teine 7 tuh. kr ehk 6,1% võrra.

Transiitvedu ega tulu sellest jaanuaris ei olnud, see puudub juba mitmendat kuud.

Maksulist kaubavedu oli jaanuaris-

1935	199 tuh. tn. 13 360 tuh. tn-km
1934	180 tuh. tn. 17 107 tuh. tn-km

Koguselt suurenes kaubavedu 10,6% ja tn-km järgi 7,3% võrra 1935. a. jaanuaris võrreldes samaga eelmisel aastal. Kaubavedu kasvas peamiselt metsaveo arvel. Ligi ¼ kaubaveost tn-km järgi arvatult toimub laiarööpmelisel raudteel.

Reisirijatevedu jaanuaris iseloomustavad järgmised arvud:

1935	631 tuh. reis.	16 381 tuh. reis. km
1934	596 tuh. reis.	15 516 tuh. reis. km

Reisirijate arv suurenes 5,9% ja reis. km 5,6% võrra möödunud aasta sama kuu andmetega võrreldes. Reisirija-km üldarvust moodustavad ühekordsed täishinnal. piletid 38,2%, edasi-tagasi sõiduks 21,7%, kuupiletid 7,3%, lühimaalistel — elektrirongidel sõidetud reis-km 16,9% ja huvironges sõidetud reis-km 0,5%. Kohalikus liikuses on suurenenud alandatud tariifimääraliste piletite kasutamine 19,2% ja tähtajaliste piletite kasutamine 9,9% reis-km järgi arvatult möödunud aasta sama kuu andmetega võrreldes. Ka reisirijate veos langeb suurem osatähtsus laiarööpmelisele teele, kus toimus 79,0% reisirija-km järgi arvatult.

LÜHIUUDISEID. — SUNDRY INFORMATION.

■ Trükitööstus moderniseerub: Majandusministeeriumi juures asuvas Impordi reguleerimise komisjonis oli 16. veebr. k. a. läbivaatamisel Tallinna

Eesti kirjastusühisuse, o/ü. „Vaba Maa“, trükikoja „Kiirtrükk“ ja G. Mällo trükikoja palved lubada neile tuua sisse trükikodade sisseseadete täienda-

miseks ja ajakohastamiseks mitmesuguseid masinaid koguväärtuses ca 70 000 krooni.

Palveid rahuldav komisjoni otsus on Majandusministri poolt kinnitatud. Lubatud masinad ja seaded on Saksa päritoluga.

■ Majandusministeeriumi nõudel on A/s. tsemendivabrik „Port-Kunda“ tsemendi hinda vaguniviisilisel müügil alandanud 30 sendi võrra tünnilt. Peale selle müüb tsemendivabrik Põllutöoministeeriumi Asunduskomisjonile ja tsement-sõiduteede ning 7 uue silla ehitamiseks tsementi 75-sendilise hinnalalandusega tünnilt. Selle alanduse saamiseks tuleb teede ja sildade ehitajatel Teedeministeeriumi tõendus esitada.

■ Marie Vassus'ele on Majandusministeeriumi Tööstusosakond lubanud avada Tartus, Aia tän. Nr. 2 šokolaadi- ja kompvekitööstuse, kus leiab 7 töölist tööd ja valmistatakse mitmesuguseid maiustusi.

■ Majandusministeeriumi Kaubandusosakond on 1. III k. a. kohalikkudele kaupmeestele andnud välja Briti päritoluga tekstiiltoodete sisseveoks sisseveoload läheneva hooaja kaupade impordiks. Kaupmeeste poolt esitatud soovivaaldustes nimetatud kaupade kogus oli ümmarguselt 1 000 kilogr. villast ja 2 000 kilogr. puuvillast riidet ning palved rahuldati täies ulatuses.

LAEVANDUS

LAEVANDUS 1934. a.

SHIPPING IN 1934.

E. Masik.

Järgnev ülevaade moodustab täienduse Eesti majandusliku olukorra ülevaatele (v. Konjunktuur nr. 3).

Kaubalaevastik, mis omanud Eesti tootvas tegevuses väärrika koha põllumajanduse ja tööstuse kõrval, 1934. a. võis töötada vähe kergemates tingimustes kui eelmistel aastatel. Praktiliselt kogu laevastik oli navigatsiooni jooksul tööl, misjuures töövõimaluste laienemisele aitas kaasa metsaekspordi tõus Põhja-Euroopa riikidest, mille tagajärjel ka prahiolud vähe paranesid. Eriti oli märgata prahtide tõusu väiksematele laevadele metsaveol Taani ja Saksa, mis võimaldas kogu mootor- ja mootorpurjelaevastikul töös saavutada võrdlemisi rahuldavaid resultate. Välissõidu aurikutel ei olnud vedude puudust, kuigi prahid üldiselt sel veo alal näitasid väga väikest tõusu. Raskusi tekitas talvise prahituru madal tase, mis osaliselt tõmbas tagasi suvised teenistused. Aasta kokkuvõttes suuremate laevade prahindeks näitas vaid umbes 2—3% tõusu võrreldes eelmise aastaga. Eesti kaubalaevastikul tuli seejuures võistelda välisrurgudel välismaa laevadega, milledest mitmete riikide laevad said otseseid toetusi riigikassast. Eesti laevad suutsid aga võistelda omal jõul, mis küllalt kujukalt tõendab Eesti laevastiku tervet alust. Kuigi kaubalaevastik üldkokku-

võttes ei andnud veel äriliselt küllalt rahuldavaid tulemusi, tõstis ta siiski rahvamajanduse tulukust. Navigatsiooni alguseks 1. V 1934 laevastik koosnes:

Välissõidu aurikuid ja m.-l.	67 tk.	92 827 br. reg. tn.
„ mootorpurilaevu	17 „	5 293 „
„ purilaevu	42 „	11 566 „
Välissõidu prahilaevu kokku	127 „	109 186 „
Välissõidu prahi- ja kalalaevu	5 „	6 105 „
„ reisijate ja prahil.	2 „	1 063 „

Kokku välissõidus . 134 laeva 116 854 br. reg. tn.

Peale selle rannasõidu laevastik 221 laeva 10 385 br.-reg.-tn.

Kaubalaevastikus navigatsiooni ajal leidis tööd otsene umbes 2 500 meremeest ning palkadena makstav summa oli umbes 2,2 milj. kr. Kaubalaevastiku poolt aasta jooksul teenitud brutto-prahtide summa ühes päästelaevade ja kaugemerele kalalaevade tegevusega võrdus esialgsete kokkuvõtete järgi umbes 9,0 milj. kr.-le. Kaubalaevastiku kaudu saadud välisvaluuta „nägemata ekspordi“ võib arvestada umbes 3 milj. kr.-le.

Arvuliselt kaubalaevastik 1934. a. ei suutnud küll tõusta, mis on esimeseks sarnaseks aastaks viimase seitsme aasta jooksul, kus toimus kaubalaevastiku tõus (ühes riigilaevadega) 58 447 br.-reg.-tn-lt 1. I 1928 131 213 br.-reg.-tn-le 1. I 1934. Kaubalaevastiku kasvamise seisakut põhjustas vii-

maste aastate äriiline seisukord, mis ei andnud vajalisi ülejääke amortiseerimiseks ja selle arvel laevastiku suurendamiseks. Kuna aga on loota, et rahvusvahelises laevasõidus tegutseva tonnaaži sihikindla vähenemise, kaubandusliku läbikäigu elavnemise ning mõningate teoksilolevate rahvusvaheliste sammude tagajärjel prahtituru seisukord paraneb, siis näib olevat kaubalaevastik majandusalasid, kus võib tunduvalt suurendada töömahtu laevade juurdesoetamise teel, sellega suurendades töövõimalusi ka sadamate asutistele, remont-tehastele ja teistele laevasõiduga seotud aladele.

1935 a. algas laevasõidus küll prahtide languse tähe all, mis on põhjustatud liig suurest sesoonsest tonnaaži talveks sõitu jätmisest, samuti kui Inglise laevade subsidierimise tagajärjel suurema Inglise tonnaaži sõidus hoidmisest, kuid teisest küljest on algatatud tõsiseid samme prahtituru parandamiseks, nii et võib loota, et navigatsiooni alguseks ning kestel turg muutub rahuldavaks. Pealegi on Eesti välissõidu aurikutest kaugelt suurem osa kindlustatud vedudega peagu kogu navigatsiooniks. Tähelepaneliku ja ettevaatliku laevasõidu arendamispoliitika juures, kus riik, nagu teistelgi tootvaid aladel, oma korraldavat kätt ei keelaks kriisiajast ülesaamiseks ja laevastiku õigel ajal suurendamiseks võib see tegevusharu kindlasti kasvada senises tempos või veel kiiremini.

Eesti sadamate tegevus näitas

1934 a. kindlat tõusu, nii et välis- kui ka rannasõidus suurenes tonnaaži läbikäik tunduvalt võrreldes 1933 a. Läbikäigud olid isegi suuremad kui 1929 a., nagu näitab järgnev kokkuvõte:

	1934	1933	1929
Sissetulnud n. reg. t. välissõit .	942 402	885 866	892 057
rannasõit .	432 810	327 000	336 465
Kokku .	1 375 212	1 212 866	1 278 522

Sadamate tegevuse elavnemine tuleb kirjutada oma maa läbikäikude suurenemisele merd kaudu, kuna transiitkaubandus peagu täielikult kadus. Tugevat tõusu andis erakordne metsamaterjalide väljavedu kui ka juurdevedu rannasadamaist. Tonnaaži läbikäiku tõstsid ka suured turistide laevad. Sadamate tegevuse suurenemine andis suuremaid sissetulekuid sadamamaksude, maaklerrite ja stevidoride tööde, laevade proviantimise j. m. teisel teel. Kuna 1935 a. on oodata metsamaterjalide väljaveo vähenemist, ei jätta see avaldamata mõju ka sadamate tegevusele, kuid teisest küljest on oodata turistide laevade läbikäigu tõusu, samuti kui liinilaevade läbikäigu tõusu otseliinide loomisega Soome-Eesti-Kesk-Ingliise, mis loob paremad turustamisvõimalused Eesti karjasaadustele.

Kokkuvõtetult laevanduse ala mängib juba praegu Eesti tootvas tegevuses väärikat osa, laevastik on arenenud ilma kunstlike hüpeteta, laevastiku arenguks on kindlad majanduslikud eeldused ning see ala väärib tõsist tähelepanu tootvate tegevusharude laiendamisel ja kapitalide mahutamisel.

TALLINNA SADAM 23. II — 2. III JA VEEBRUARIS 1935.

TALLINN HARBOUR, II. 23—III. 2 AND IN FEBRUARY, 1935.

Eelmise nädala laevasõit Tallinna sadamas piirdus peamiselt liinilaevade liikumisega, kuna juhuslikke laevu tuli sadamasse ainult kolm.

Sisse tuli liinilaevu kõige enam Saksast, mitmest Saksa sadamast tuli kokku 5 laeva, neist igauks tõi meile kaupa tavalisest märksa rohkem, kokku tõi nad 1310 tn segakaupa. Peale selle tuli liinilaevu Belgiast, Inglisest, Rootsist ja Helsingist, igast üks laev, neist igauks tõi 100 tn ümber segakaupa. Välja läks liinilaevu järgnevalt: Saksa 3 laeva, viies meilt 629 tn segakaupa ja 272 tnm metsamaterjali, Inglisse läks üks

laev 756 tn segakauba ja 656,9 tnm metsamaterjaliga, Rootsi üks laev 15 tn segakaubaga ja Belgiasse üks laev 9 reisijaga, kaup ta meilt peale ei võtnud.

Juhuslikke (tramp) laevu tuli kaubandusliku otstarbega kolm, neist 2 Inglisest ja üks Rootsist. Inglisest toodi 741 tn suhkrut. Rootsist tuli laev meile tühjalt ja läks meilt välja Prantsusse tselluloosiga. Inglisest tulnud laevad pole veel väljunud. Peale nimetatute tuli üks eesti aurulaev Taanist Tallinnasse remonti.

Veebruari kokkuvõte. Veebruaris on harilikult laevasõit Tallinna sadamas

kõige vaikselt, nii ka tänava. Käesoleva aasta veebruar arvad on siiski veidi suuremad eelmise aasta sama kuu arvudest. Nii tuli tänava veebruaris sisse 42 laeva mahuga 28 600 n. reg. tn. Läänud aastal 37 laeva 27 068 n. reg. tn. Välja läks tänava 39 laeva 28 433 n. reg. tn eelmise aasta 38 laeva 26 971 n. reg. tn vastu. Kaubavedu oli aga tänava tunduvalt suurem. Nii veeti käesoleva aasta veebruaris laevadega sisse

8 225 tn ja välja ümmarguselt 16 000 tn, eelmise aasta sama kuu vastavad arvud olid 5 919 ja 9 464 tn. Eriti suurenes väljavedu meilt ja seda meie oma kaubandusarvel, sest transiit-kaupade vedu Tallinna sadamast oli minimaalne. Reisijaid tuli tänava veebruaris sisse 378 ja läks välja 337 isikut. Eelmisel aastal tuli 344 reisijat sisse ja 383 läks välja.

SEISEV TONNAAZ 1. MÄRTSIKS. — LAID UP TONNAGE, MARCH 1.

Kaubandus-Tööstuskoja poolt peetava statistika kohaselt 23. jaanuarist 23. veebruarini jäi Tallinna sadamas veel seisus 12 a/l. 12 206 br. reg. tn., 1. märtsiks olid seisus Tallinnas, Pärnus ja Narva-Jõesuus:

A/laevu	94 tk.	21 916 br. reg. tn.
m/laevu	6 "	761 " " "
m/pl.	22 "	3 835 " " "
p/l.	38 "	5 592 " " "
vedurl.	16 "	601 " " "

Kokku 116 tk. 32 045 br. reg. tn.

Nendele tuleb arvata veel juurde teistes sadamates ja kohtades seisvad a/l., p/l ja m/pl., mis seisavad sesoonselt, umb. 14 500 br. reg. tn., nii et kogu seisev tonnaaz võrdub umb. 46 545 br. reg. tn. Kuna talvine prahiturg on väga vilets, siis on märtsis veel oodata seisumisevate laevade arvu suurenemist.

PRAHITURG MÄRTSI ALGUSEKS. — FREIGHTS FOR MARCH 1, 1935.

Talviste prompt laadungite prahiturg märtsi alguseks on härriselt kehv kõikidel trampvedude turgudel. Tonnaazi pakkumine igalpool ületab nõudmise ning prahid surutakse alla. Iseäranis raske on Vahemere ja La-Plata prahtide seisukord, mis mõjutab ka kõiki teisi turge. Balti merde ja tagasi on prahte vähe ning hinnad samuti madalad. Viljaprahtid La-Plata, Rosario — U. K. on 12/9—13/9 per tonn. Sõeprahtid Inglise E. C./Taani 3/9—3/10½. Mullapähklid Saloum-kontinent 19/—19/6. Metallimuld Bilbao/Dunkirk 4/9; puuvillaseemned Alexandria/UK. 7/6. Navigatsiooniks metsaprahtide tegemine on võtmas hoogu Venest kui ka Soomest ja Skandinaaviast. Prahid on üldiselt 1934. a. tasemel. Tehinguist võiks ni-

metada: 3 300 tn. Dw. Inglise laev ajalepingule Venesse £ 600.—, 5 100 tn. Dw. laev £ 700.—; 25 000 stand. DBB. Valgemi Inglise E. C. 41/— basis; 1 150 stand. Valgemi U.K./kont. 40/3 basis Hull, 3 reisu; 600 sülda propse Rootsist Skelleftea/E.C.C.P., 34/6 juuni; 560 Std. DBB Yxpila/Kings Lynn 31/—; 1000 Std. DBB Oernskioldsvik/London 29/6; 100 Std. DBB Kotka/Kopenhaagen 30 Tkr. 15. juuniks; 250 Std. DBB Kotka/Kopenhaagen, fow, 25 Tkr.; 100 Std. DBB Viborg/Odensee 32 Tkr. 30. juuni; 130 Std. DBB Viborg/Esbjerg 38—40 Tkr. 30. juuni. Eeloleva sesooni metsaveod Balti ja Skandinaavia riigest kujunevad väiksemaks kui läinud sesoonis.

RAHANDUS

TARTU ÜLIKOOI 1935/36. A. EELARVE 1,7 MILJ. KROONI. TARTU UNIVERSITY BUDGET FOR 1935 — 1,7 MILL. KR.

Majandusministeeriumis on läbivaatamisel Tartu ülikooli erisummade eelarve (ülikooli tulud ja nende arvel tehtavad kulud). See

on koostatud tasakaalus 952 621 kr. Tuludest annavad peamise osa: õppemaks kr. 280 000, kliinikud kr. 437 087 ja ülikooli

metskond ning mõisad kr. 48 762. Kulude poolel esineb keskasutise kulused kr. 339 810, kliinikute kulud kr. 436 824, ülikooli metsonna ja mõisade kulud kr. 112 720.

Riigi 1935/36. a. eelarve eelnõus on Tartu

ülikooli osa kr. 760 000. Seega tõuseb Tartu ülikooli 1935/36. a. eelarve kokku üle 1,7 milj. kr-ni. Käesoleval eelarveaastal oli ülikooli osa riigi algeelarves samuti kr. 760 000, erisummade osa ca kr. 900 000.

RIIGI TULUDE LAEKUMINE VEEBRUARIS 1935.

REVENUE RECEIPTS, FEBRUARY 1935.

Eelmises „Majandusteade“ numbris on toodud andmeid riigi tulude laekumise kohta 20. veebruarist k. a.. Nüüd on Majandusministeeriumis valminud kokkuvõtte kogu k. a. veebruari riigi tulude laekumise kohta tähtsamate tululiikide järgi. Selle järele on veebruaris laekunud riigi tulused 5 366 tuh. kr. eelmise aasta sama kuu 4 614 tuh. kr. vastu, seega enamlaekumine 751 tuh. kr. ehk 16,3%. See tulude enamlaekumise eriti kõrge protsent on seletatav sellega, et eelmise aasta veebruaris oli laekumine erakordselt väike.

Tähtsamate tululiikide järgi laekus tulusid enam: tempelmaksu ja lõivusid 347 tuh. kr. eelmise aasta 306 tuh. kr. vastu, enamlaekumine 41 tuh. kr. ehk 13,3%; tulused tollidest 996 tuh. kr. eelmise aasta 869 tuh. kr. vastu, enamlaekumine 127 tuh. kr. ehk 14,6%; aktsiisidest 364 tuh. kr. eelmise aasta 289 tuh. kr. vastu, enamlaekumine 75 tuh. kr. ehk 26%; piiritusmonopolist 992 tuh. kr. eelmise aasta 786 tuh. kr. vastu, enamlaekumine 206 tuh. kr. ehk 26,2%; raudteedest 903 tuh. kr. eelmise aasta 813 tuh. kr. vastu, enamlaekumine 90 tuh. kr. ehk 11%; posti, telegraafi ja telefoni tuludena 438 tuh. kr. eelmise aasta 398 tuh. kr. vastu, enamlaekumine 40 tuh. kr. ehk 10%; muudest tuludest saadi 1 323 tuh. kr. eelmise aasta 1 152 tuh. kr. vastu, enamlaekumine 171 tuh. kr. ehk 14,8%.

1934/35. eelarve-aasta üheteistkümne kuu jooksul (1. aprillist — 1. märtsini) laekunud riigi tulude kohta annab ülevaate kõrvalolev tabel.

Nagu sellest tabelist nähtub, on 1934/35. eelarve-aasta üheteistkümne kuu jooksul laekunud tulused (ilma kaitselaevastiku uuendamise läbikäiva summata) 65,5 miljonit kr. eelmise aasta sama aja 57,9 miljoni kr. vastu,

seega enamlaekumine k. a. 7,5 miljonit kr. ehk 13%.

Enamlaekumine tähtsamate tululiikide järgi.

	Laekunud		1934/35	
	1934/35	1933/34	1000 kr.	rohkem %
Tempelmaks ja lõivud	3 548	3 398	150	4,4
Tollid	13 986	12 814	1 622	13,1
Aktiisid	4 854	4 254	100	2,3
Raudteed	11 440	9 717	1 723	17,7
Piiritusmonopol	10 927	9 131	1 796	19,6
Post-telegr.-telef.	4 413	3 868	545	14,1
Muud tulud	16 918	15 297	1 621	10,6
Kokku	65 531	57 974	7 557	13

VALUUTAHINNAD.

EXCHANGE RATES.

	Tallinna börs				Londoni börs	
	100 \$, 100 £ jne. eest Eesti krooni				1 £ eest \$, Saksa mk. jne.	
	4. III. 1935		26. II. 1935		4. III. 1935	26. II. 1935
	Ost	Müük	Ost	Müük		
\$ (dollar)	377	385	372	380	4,745	4,8631
£ (Inglise n.)	1811	1855	1811	1855		
Saksa riigimark	143,50	147,00	143,00	146,50	11,70	12,057
Soome mark	7,98	8,10	7,98	8,10	226,50 ¹⁾	226,50
Prantsuse fr.	25,20	25,50	24,65	24,95	71,15	73,35
Belgia belga	89,80	90,50	87,35	88,55	20,08	20,715
Helveetsia fr.	123,75	125,25	121,05	122,55	14,51	14,952
Itaalia liir	32,10	32,60	31,60	32,10	65,98	67,15
Eesti kroon					17,75 ¹⁾	18,00
Rootsi kroon	93,40	94,60	93,40	94,60	19,395	19,397
Taani kroon	80,85	82,05	80,85	82,05	22,40	22,40
Norra kroon	90,95	92,15	90,95	92,15	19,902	19,902
Tšehhoslov. kr.	15,90	16,20	15,60	15,90	113,02 ¹⁾	116,06
Hollandi kulden	258,75	261,75	252,70	255,70	6,94	7,1625
Läti lant	122,75	125,00	120,05	122,30	14,62 ¹⁾	14,87
Cerv. rubla					5,578 ¹⁾	5,581
Austria šilling	70,70	72,10	69,80	71,20	25,62 ¹⁾	26,00
Ungari pangõ					27,12 ¹⁾	27,00
Poola slott	72,10	73,10	70,65	71,65	25,12 ¹⁾	25,62
Leedu litt	64,80	65,70	62,55	63,45	27,87 ¹⁾	28,87
Danzigi kulden	123,75	125,25	121,05	122,55		

¹⁾ 2 III 1935

PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

VÖITURG — BUTTER MARKET.

Möödunud nädalal nõrgenes Eesti võihinna noteering Manchesteris 92—94 š-le cwt eelmise nädala 93—95 š vastu. Taani võihind jäi aga Londonis püsima 112 š-le cwt, mille tõttu ka Kopenhaageni ametlik võihinna noteering jäi püsima endisele tasemele, s. o. 190 Tkr. 100 kg. Kuna meil Saksast saadava hinna kohta valitses selgusetus, võeti arvestamise aluseks 105 Rmk. 100 kg kohta, mis teeb fob Tallinn 145 snt. kg, millele järgmisel võihinna noteerimisel tehakse tarviduse korral parandus. Vastavalt hindadele ja väljaveetud võikoguste vahakordade kujunemisele üksikute turgude järgi noteeriti meie võihinnaks 121 snt. kg, või eest, mis tulnud sisse 24. II — 1. III s. a.

Võihindade liikumine Inglises oli harilikult aasta esimesel poolel langeva tendentsiga. Viimase kümne aasta keskmiselt on maksimaalse hinnatasemega kuuks veebruar, kuna märtsis, aprillis ja mais esineb pidev langus. Võttes jaanuari võihinna aluseks ja võrdseks 100, oli näiteks Taani võihind Inglises veebruaris 107, märtsis 104, aprillis 96 ja mais 91. Toodud andmeist järeldades oleks oodata ka käesoleval aastal võihindade liikumist samas suunas.

Võitagavarade seis Inglise külmutusmajades püsib tunduvalt alla möödunud aja seisul. Nii oli võid külmutusmajades 16. II s. a. 466 326 kasti möödunud aasta sama aja 750 303 kasti ja 1933. a. 819 799 kasti vastu. Seejuures aga tuleb tähendada, et võitagavarade seis näitab viimasel ajal jälle tõusu, võrreldes veebruari andmetega.

Ookeanitagustes maades on hooajaline võitootmise kulminatsioonipunkt saavutatud ning võitoodangu liikumine näib sündivat langeva tendentsiga. Kuna käesoleval tootmisaastal ilmastik hea, on ka üldine toodetud võikogus ookeanitagustes maades suurem kui möödunud aastal. Nii on näit. Austraalias ja Argentiinas käesoleval tootmisaastal toodetud võikogus üle möödunud aasta taseme, kuna Uus-Meremaal võime siiski panna tähele väikest tagasiminekut. Vaatamata sellele, et näit. Argentiinas on võitoodang suurenenud, näitab väljavedu

jaanuaris langust 92 700 kastile eelmise aasta sama kuu 54 100 kasti vastu.

Saksa autarkilise agraarpoliitika üheks tähtsamaks sihtjooneks on täielik siseturu varustamine oma maa rasvainetega. Nimetatud sihtide taotlemisel on antud sisetamaa karjakasvatusele võimalusi areneda kõrgete tollide ja sisseveo piiramise kaitse all. Tegelikult ei ole aga üldine areng läinud siiski seatud sihtide kohaselt ja seda eriti veisepidamise alal, kus möödunud aastal ilmes juba arvuline vähenemine. 5. XII 1934. a. loenduse järgi oli Saksas veiseid 19 165 389 tükki möödunud aasta 19 738 545 tk. vastu. Vastavalt samadel aastatel oli lüpsilehmi ja lehmullikaid 11 069 994 tk. 11 202 392 tk. vastu. Seega vähenes möödunud aastal Saksas kogu veiste arv 3% ja lüpsilehmade ning lehmullikate arv 1,2% võrra, võrreldes 1933. a. sama ajaga.

Siseturu võihindade liikumine sündis möödunud nädalal eelmise nädala tasemel. Väljaveetud võikogusest läks Saksa 866 tünni, Inglise 1182 tünni, Tšehhoslovakkiasse 200 tünni ja Palestiinasse 10 tünni.

PÖLLUMAJANDUSLIK VALJAVEDU. EXPORTS OF AGRICULTURAL PRODUCTS

	Nädalal 25/II- 3/III 1935	18/II- 24/II 1935	1935 a. 1. I kuni 3. III.	1934 a. 1. I kuni 4. III	1933. a. 1. I kuni 5. III
VÕI (tonni) <i>Butter (tons)</i>	76,7	152,5	934,5	844,2	605,2
Sellest:					
Saksa . .	24,5	65,3	349,8	441,5	306,5
Inglise . .	52,1	72,9	517,3	336,8	141,0
Belgiaasse . .	—	—	39,7	10,2	74,1
Soome . . .	—	—	—	2,1	—
MUNAD (tuh. tk.) — <i>Eggs (1000)</i>	—	—	—	65	—
Sellest:					
Inglise . .	—	—	—	47	—
Saksa . . .	—	—	—	—	—
PEEKON (tonni) — <i>Bacon (tons)</i>	43,1	39,7	346,4	498,3	455,8
LINA (tonni) <i>Flax (tons)</i>	336,8	260,1	1610,7	814,2	687,7
Sellest:					
Inglise . .	336,8	198,0	1446,7	502,0	348,9
Belgiaasse . .	—	—	70,8	20,1	233,2
Soome . . .	—	—	11,2	13,3	0,9
Saksa . . .	—	—	10,4	188,7	1,1
Prantsusse . .	—	—	0,2	60,5	40,2

PEEKONITURG — BACON MARKET.

Peekoniturul on tendents jälle nõrgenenud. Eesti peekoni kõrgema sordi noteering langes 75 š-le tsentner 78 š vastu eelmisel nädalal. Läänud aastal samal ajal oli meie peekoni noteering 90 š tsentner, seega 15 š ehk 20% kõrgem. Mis on õieti need põhjused, mis peekonihinna suruvad alla, vaatamata sellele, et sissevedu käesoleval aastal piirati veel rohkem ja omamaa toodang ei ole kaugeltki piiramise võrra suurenenud. Mõjuvama põhjus peitub selles, et võistlevate toitainete hinnad mõjutavad tunduvalt peekonihindu. Samal ajal, kui Eesti peekoni hind tõusis 51 š-lt 1932. a. keskmiselt 82 š-le tsentner 1934. a., langesid Inglises järjekindlalt veiseliha, või, juustu ja munade hinnad. Selles peituvad peekonihindade tõstmise raskused kontingentidega, samal ajal kus võistlevate toitainete hinnad langevad. Peekonihindade tõstmise katse õnnestus osaliselt, kuid on teatav piir, millest üle tarvitaja ei taha minna.

Kuna Inglise seakasvatajatele väljamaks-tav hind on käesoleval aastal juba viidud sõltuusse peekonihindadega, siis on nende poolt viimasel ajal jälle tõstetud kaebusi, et praegused hinnad ei ole enam tasuvad, kus söötade hinnad järjest tõusevad.

TAPALOOMADE- JA LIHATURG — CATTLE AND MEAT MARKET.

Tallinna turul oli veiste pakkumine möö-dunud nädalal keskmine. Hinnad jäid pü-sima. Liha maksus 28—50 snt. kg vasta-valt headusele. Eluskaalust maksti: nuu-matud kuni 31 snt., keskmised kuni 27 snt. ja lahjad kuni 23 snt. kg. Kuna praegu nõudmine kaunis elav ja suurt pakkumist halbade teede tõttu loota ei ole, siis hin-nad peaksid veidi kõvenema või vähemalt püsima.

Vasikaid oli turul vähe. Nuumvasikate hinnad kõvenesid. Neist maksti 48—56 snt. kg. Keskmised ja lahjad endises hinnas 32—45 snt. kg. Eluskaalu alusel tehti mõ-ned tehingud 27—42 sendi piires kg-lt. Kuna käesoleval nädalal tuleb rohkesti müü-gile Saaremaa vasikaid, siis arvatavasti nõrgemate vasikalihasortide hinnad lange-vad.

Mitme ringkonna poolt on tõstetud küsi-mus, kas mitte maksustada sisseveetavat liha, nii peekonit kui veiseliha, teatava mak-suga, milliste maksude laekumisest tasutaks tootjale preemiat. On võimalik, et sel puhul sisseveokitsendused kaotatakse sootuks ära. Peaksid need kavatsused teostuma, muutuksid sealiha turustamistingimused avaramaks, mis ei jätaks avaldamata soodsat mõju meie are-nevale seakasvatusele.

Vaatamata peekonihindade langusele Inglises suudeti tõsta peekonsigade noteerin-gut 1 snt võrra kg-lt. Seda võimaldas väik-sem sigade kokkuvedu eksporttapamajadesse, mis oli tingitud eelmise nädala hinnalangusest kui ka halvenenud teoludest. Kokkutoodud sigade arv langes 1709 sea peale 2485 sea vastu eelmisel nädalal.

Käesoleval nädalal maksavad eksporttapa-majad peekonsigade eest järgmisi hindu:

	I sort	II sort	III sort	IV sort	
60—72 kg	58	48	42		
55,5—59,5 "	} 49	44	38		Sise-turu hinnad
72,5—75 "					
75,5—80 "					
	44	40	37		

Lambaid turul vähe. Hinnad püsivad. Liha maksus 40—55 snt. kg vastavalt hea-dusele. Eksportlammastest maksti 78—80 snt. kg. Eluskaalust maksti 28—33 snt. kg vastavalt headusele.

Sealiha pakkumine väheldane. Talupi-dajate poolt toodi turule väga vähe sigu. Liha maksus 38—42 snt. kg. Käesoleva nädala alul maksti noortest sigadest kuni 45 snt. kg. See tõus on ajutine. Nädala lõpuks arvatavasti lõdveneivad hinnad.

Lihahinnad teiste linnade turgudel (snt kg).

	Sealiha	Veiseliha	Vasikaliha	Lambaliha
Tartu	34—41	30—40	20—30	35—45
Pärnu	37—40	30—32	28—35	40—50
Narva	40—47	30—45	30—40	50—60
Rakvere	35—42	38—48	25—35	40—45
Valga	35—40	35—40	23—28	30—35
Kuressaare	35—45	20—28	16—18	25—35

KANAMUNATURG — EGG MARKET.

Kanamunade hindade liikumine maailmaturul kui ka siseturul püsis üldiselt eelmise nädala tasemel. Inglise võis isegi märkida teatavat elavnemist munakaubanduses, mis oli tingitud tarvitamise suurenemisest. Saksas, meie senisel tähtsamal kanamunaturul, on alates 28. veebruarist s. a. kehtivad kindlad hinnad, kanamunade hindade seosonsete kõikumiste kõrvaldamiseks. Vastavalt suurusele kõigub nüüd hind 7,5—9,5

Rpf. tk., mis teeb keskmiselt 22—28 snt. paar. Tootjale aga seejuures on kindlustatud saadavaks hinnaks 1,20 Rmk. kg ehk keskmiselt 20 snt. paar.

Siseturul maksusid kanamunad snt. paar: Tallinnas 10—15 snt., Tartus 11—13 snt., Valgas 11—13 snt., Rakveres 10—11 snt., Kuressaares 10—12 snt., Pärnus 11—12 snt. ja Narvas 11—14 snt. paar.

TERAVILJATURG — GRAIN MARKET.

Möödunud nädalal kestis maailma nisuturul hindade kõvenemine edasi. Vaatamata üldisele nisuhinna kõvenemisele langesid rukkiahinnad P.-Ameerika turgudel, kuna Euroopas (Hamburgis) oli seevastu tegevist väikese tõusuga. Möödunud nädala noteeringud kr. kv olid järgmised (sulgudes on eelmise nädala hinnad): rukis Chicago 9.52 (9.59), Winnipeg 8.03 (8.05), Hamburg (La Plata) 8.27 (8.35); nisu Chicago 13.41 (13.34), Winnipeg 11.51 (11.38), Hamburg (Manitoba I) 13.31 (13.25), Liverpool 9.23 (9.31); mais Chicago 12.45 (12.59).

P.-Am. Ühendriikides arvestatakse edaspidisel teraviljahindade kujunemisel tõusvat tendentsiga, sest kasvuajal ebasoodsale ilmastikule seltsisid lõpuks veel Ühendriikide

edelaosas suured tormikahjud, mis põhjustasid väga madalaid saake.

Söödaviiljaturul on nõudmine väga tagasihoidlik ja Argentiina hea uue lõikuse puhul kaldub hindade edaspidine kujunemine langusele.

Siseturul börsinoteeringud jäid eelmise nädala tasemele.

Väikemüügihinnad (kr. 10 kg).

	Tal- linn	Tartu	Rak- vere	Narva	Valga	Pärnu
rukis	—	1.10	1.15	1.20	1.10	1.20
nisu	—	1.40	1.35	1.50	1.30	1.50
oder	—	1.00	0.90	1.10	0.95	1.00
kaer	0.85	0.75	0.85	0.90	0.75	0.80
rukkijahu	1.39	1.25	1.30	1.30	1.20	1.30
sepikujahu	1.84	2.00	2.00	1.90	1.70	1.30

LINATURG — FLAX MARKET.

Lääne-Euroopa linakaubanduse keskustes oli k. a. veebruari teisel poolel väga vaikne. Säärane seisukord näib tingitud olevat ühest küljest sellest, et linakiu ja linaste lõngade hinnad näivad tarvitajaskonna ja tööstuse ostujõu praeguse taseme ning teiste toorkiudude konkurentsiga jaoks liiga kõrgele pingutatud olevat, nii et ketratajal on tekkinud praegusel momendil realiseerimata lõngade tagavarasid ja teisest küljest sellest, et linakiu praegustest üldtagavaradest ei näi jatkuvat käesolevaks hooajaks. Vene ja Läti monopolid hoiavad väga kindlalt omist senistest hindadest kinni, ja sellepärast ei ole niimetamisväärseid muutusi ka teiste maade linahindade noteeringutes.

Dundee linabörsil märgiti Ida-Euroopa linade hindu cif Ida-Inglise sadamad 1 Inglise tonni eest naelsterlingites järgmiselt:

	27. II 35.	20. II 35.	28. II 34.
Petseri-Võru R	87	87/10	57/10
Läti Liivi R	89	89/—	59/—
Vene kasteleo IV gr. I s.	94	94/—	60/—
Pärnu takud I sort	68	68/—	—
" " II "	63	63/—	—

Tallinnas linahindade noteerimiskomisjoni koosolekul 1. märtsil 1935 noteeriti lina kokkuostuhinnad riiklike standard-sortide alusel franko kokkuostja ladu sentides järgmiselt:

	Võru- ja Petersimaal	Mujal Eestis
ristna	137	136
hoffsdreiband	128	127
dreiband	119	118
ordinaardreiband	108	107
low-ordinaardreiband	97	96
takuprakk	85	84
takud I sort		97
" II "		85
ehitustakk		15

Tendents: ebakind.

Väliturgude vaikuse tõttu on meie siseturul linakaupmehed kokkuostmisega väga tagasihoidlikud. Petseri laadal 1. märtsil k. a. osteti talupidajailt kokku umbes 15 000

kg linu hinnaga 119 senti ristna sordi alusel, sellega 18 sendi võrra iga standardsordi 1 kg kohta alla ametliku noteeringu.

VÄLISMAA MAJANDUSTEATMEID

EESTI-SAKSA KAUBANDUSLEPINGU TÄIENDAMINE. ESTONIAN- GERMAN SUPPLEMENTARY TRADE AGREEMENT.

Eesti-Saksa kaubandusvahetuse korraldamisele pandi alus 27. VI 1923 sõlmitud esialgse majanduskokkuleppega, mis astus jõusse 5. IX 1924. Selle kokkuleppega määrati, et Eesti-Saksa vahelist kaubandust käsitleb kumbki riik enamsoodustuse põhimõtetel. Esialgne majanduskokkulepe asendati kaubandus- ja laevanduslepinguga, mis sõlmiti 7. XII 1928 ning hakkas kehtima eeltähendatud kokkuleppe asemel 29. VII 1929. See leping on jõus veel praegugi ning ta jääb kehtima kuni teda peaks öeldama üles ning kuni ülestülemisest möödub kuus kuud. Kaubandusleping kindlustas kumbagi maa kaupadele sisseveol teise maa piiridesse eelmises kokkuleppes määratud enamsoodustatud maa kaupadele osakslangeva käitluse. Ühtlasi määrati lepingus aga veel, et Eesti kilude ja heeringate sisseveol Saksa, kui nimetatud kaup on õhukindlalt suletud nõudes, ei võeta kõrgemat tolli kui 45 RM. per 100 kg. Samuti nähti ette tollimäärad, milledest kõrgemaid tolle ei tohi Eestis võtta teatud Saksast toodavatelt portselankaupadelt, nõeltelt, noakaubalt ja laste mänguasjadelt.

See leping osutus aga mitte küllaldaseks nende takistuste puhul, mis tekkisid viimastel aastatel Eesti-Saksa kaubavahetusele, ning seepärast sõlmiti 29. III 1934 selle lepingu täienduseks lisakokkulepe, mis astus jõusse 15. IV 1934. See lisakokkulepe määras, et Saksas lubatakse importida Eestist kalendriaasta jooksul tollita kohakala, värskelt 30 tn. ja külmutatult 30 tn. ning kasepuust toolipõhju ja -selgi töötlemata kujul tolliga 16 RM. per 100 kg ja töötletult tolliga 21 RM. per 100 kg, kuid seda ainult koguses, mis ei ületa 75% vastava Eesti kauba sisseveost Saksas 1933. aastal. Saksa huvides nähti ette ses kokkuleppes, et välis-

kaupade sisseveo kitsendamisel Eestis valutamüügi kontrolliga ei kitsendata Saksa kaupade sissevedu suuremal määral, kui mõne teise välismaa kaupade sissevedu. Samas lepiti kokku, et Eesti-Saksa kaubavahetust takistavate raskuste puhul mõlemad valitsused astuvad läbirääkimistesse nende raskuste kõrvaldamiseks. Eeltoodud lisakokkuleppe sõlmimine oli eelduseks sellele käitlusele, mille kohaselt võis areneda edasi Eesti või ja kanamunade müük Saksa. Selles kokkuleppes oli aga nähtud ette, et see kehtib vaid 1934. aasta lõpuni. Kuna säärane kokkulepe osutus väga oluliseks Eesti-Saksa vahelisele kaubandusele, siis alustati enne selle kehtivuse lõppemist läbirääkimisi vastava uue kokkuleppe sõlmimiseks. Läbirääkimiste tulemusena kirjutati alla uuele kokkuleppele Berliinis 4. I 1935 ning see kokkulepe võeti käsitamiseks 14. I 1935. Kuna kokkuleppe lõplikuks kehtimapanemiseks vajalikkude vormaliteetide täitmine nõudis aega, siis kinnitati see leping Eestis lõplikult alles 1. märtsil s. a.

Uus kokkulepe kindlustab Eestile, nagu eelminegi, õiguse importida Saksa tollita kohakala 60 tn. kalendriaastas, sellest 40 tn. värskelt ning 20 tn. külmutatult. Kuna Eesti eksporditöridel on raske ekspordida Eestist kalu külmutatult, siis on käesolev kokkulepe Eesti kala väljavoole soodsam kui eelmine, mis võimaldas Eestist saata Saksa kohakala tollita vaid 30 tn. värskelt ning 30 tn. külmutatud kujul. Suurenenud on ka soodustused Eesti kasepuust toolipõhjade ja -selgade ekspordiks Saksa; nimelt alandati tolli sellele kaubale töötlematult 16 RM-ilt 8 RM-ile per 100 kg ning töötletult 21 RM-ilt 12 RM-ile per 100 kg; ühtlasi on suurendatud selle soodustuse osalise kauba kogust $\frac{1}{3}$ võrra. On pandud kehtima

tollimäär 35.— RM per 100 kg 75 tn. kunst-sarvele kalendriaasta kohta. Vastandiks eelmisel aastal sõlmitud kokkulepele määrab aga käesoleval aastal sõlmitud kokkulepe ka terve rea tollialandusi saksa kaupade sisseveol Eestisse. Selle kokkuleppe kohaselt on alandatud Eestis 30 tollimäära, neist enamik 25% ja 33 $\frac{1}{3}$ % võrra, kuid üksikud tollialandused ulatuvad 75%-ni seni kehtinud tollimääradest. Tollialanduste osaliseks on saanud väga mitmet liiki kaubad. Esimesel kohal võiksime vast nimetada mõnesugust raudkaupa ja masinaid, elektri- ja raadiotarbeid, siis pehmest kummist tooteid, tsinkvalget, pliiatseid ning mõnesugust klaaskaupa. Eriti tuleks nimetada veel mitmesugust töötletud nahkaupa, siin hulgas ka kodujänesenahad ning imitatsioonid nendest. Tollialanduste osaliseks on saanud ka mõnesugune tekstiilning paberkaup, samuti on kergendatud teatud eriarstirohtude sissevedu Saksast. Lisaks võiks veel mainida tollialandust riisitärklisele, kalaliimile, želatiinile ja tollivabadust soolale. Uues kokkuleppes kordub endise kokkuleppe eeskiri, mis määrab, et valuutamüügi kitsendusel Eestis ei kitsendata saksa kaupade sissevedu suuremal ulatusel kui mõne teise välismaa kaupade sissevedu. Samuti kordub ka eeskiri, mille kohaselt Eesti-Saksa kaubavahetust takista-

vate raskuste kõrvaldamiseks kumbagi maa valitsustel tuleb astuda läbirääkimistesse. Seda eeskirja täiendab aga nüüd lisa, milles nähakse ette, et kumbki valitsus määrab toimkonna, kes omavahel käsitab kõiki neid küsimusi, mis on seoses käesoleva kokkuleppe täitmisega. Eelmine kokkulepe pandi kehtima vaid jooksvaks kalendriaastaks, samuti on nähtud ette, et käesolev kokkulepe kehtib kuni käesoleva aasta lõpuni; kuid kokkuleppe loetakse pikendatuks, kui kumbki lepinguosaline seda pole öelnud üles hiljemalt jooksva aasta 1. detsembriks. Pikendatud kokkulepet võib öelda üles kolmekuise tähtajaga iga veerandaasta lõpuks. Nagu eelmise kokkuleppe sõlmimine, nii on ka käesolev kokkulepe eelduseks, et Eesti saab oma huvidele vastava käitluse Saksa ametlaste poolt eesti kaupade sisseveol Saksa.

1923. a. sõlmitud Eesti-Saksa esialgsele majanduskokkuleppele järgnenud lepped on järjekindlalt arendanud ja süvendanud seda korraldust, mille kohaselt mõlemate valitsuste ühisel soovil võib areneda nende maade vaheline kaubandus. Viimati sõlmitud kokkulepe tõmbab sellele kaubavahetusele juba võrdlemisi kindlad piirid, millede tõttu võib eeldada Eesti-Saksa vahelise kaubanduse jätkamist senisel viisil ilma suuremate ning ootamata muudatusteta.

INFORMATSIOONIOSA

EESTI PANGA NÄDALAARUANNE. Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return,

AKTIVA

23. veebruaril 1935. a.

PASSIVA

1. Kattevara: — Reserve: kuld: rahas ja kangides	27 736 027,69	1. Põhikapital — Capital	5 000 000,—
välisraha	5 906 116,77	2. Tagavarakapital — Reserve Fund	388 031,37
2. Vahevisraha — Subsidiary Coin.	1 564 023,45	3. Jooksvad kohustused: — Current Liabilities:	
3. Sissevekslid: — Home Bills:		a) pangatähed liikvel	37 630 331,—
kaubavekslid	5 795 176,55	b) jooksvad arved:	
põllumajandusl.	788 780,09	valitsuse	8 119 806,24
metsatööstusl.	11 515,50	pankade	6 985 388,05
4. Laenud: — Loans and Advances:		teised	2 564 546,80
valitsusele	2 800 000,—	4. Muud passiivad — Other Liabilities	5 747 453,94
teistele*)	4 017 655,75		
5. Kinnis- ja vallasvara — Immovable Property and Equipment	2 292 160,30		
6. Muud aktivad — Other Assets	15 529 105,20		
	66 435 562,40		66 435 562,40

Kattevara vahetõttu jooksvat kohustustega: } 60,84 %
Proportion of Reserve to Current Liabilities: }

*) Selles summas Vab. Val. poolt garanteeritud laene Kr. 1 988 689,89
Includes Ek. 1 988 689,89 guaranteed by the Government.

JUHATUS.

VÄLISMINISTEERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED

Nelja põhjariigi majanduslik ühistöö.

Economic Co-operation of Four Northern Countries.

14.—16. veebruaril peeti Stokholmis Rootsi, Norra, Taani ja Soome esindajate majanduslik nõupidamine nimetatud riikide ühistöö võimaluste selgitamiseks. Nämetatud nõupidamine korraldati läinud aasta oktoobris asetleidnud Põhjariikide Välisministrite konverentsi sooviavalduste kohaselt ja oli esimeseks nõupidamiseks nii laia ulatusega ja eesmärgiga. Kuigi alguses mõnelt poolt selle nõupidamise otstarbekuses kaheldi, võttes arvesse teatud pinevust Soome ja Rootsi vahel „keeleküsimuses“ ja Soome poolt vähe kaheldi, kas nõupidamisele minna ühe Rootsi lehe kallaletungi pärast just nõupidamise eel, milles soovitati Soomest põhjamaade ühistegevusest jätta välja, kujunes nõupidamine siiski edukaks ja üksmeelseks ja peamiselt just selle tõttu, et nõupidamisel ei katsutud lahendada mitte suuri põhimõttelisi, vaid praktilisi küsimusi, millest olid huvitatud kõik osavõtjad. Ainaks suuremaks küsimuseks oli kõikide põhjariikide ühistöö nende kaubanduspoliitika ühtlustamiseks, mis kutsus välja pikema mõttevahetuse, teisteks olid säärased praktilised asjad, nagu kahekordne maksustamine tulude, tollide jne. alal, telefoni kõnemaksud, autode liiklemise hõlbustamine põhjariikide vahel, postitühendus lennukitega öösel jne.

Kaubanduspoliitika ühtlustamise küsimuses kaaluti võimalusi ühiste sihtjoonte kindlaksmääramiseks kaubanduslepingute sõlmimisel riikidega, kes ei kuulu põhjamaade rühma, ühiste sammude astumist mitmesuguste kitsenduste ja takistuste kehtimapanemisel sisseveole teiste riikide poolt, tollitariifide ühtlustamist nomenklatuurilt oma vahel jne., kusjuures Rootsi poolt ettetoodud statistiliste andmetega kriipsutati alla, et neli põhjariiki on kokkuvõetult maailmaturul ja üksikute riikide suhtes palju suuremaks teguriks nii ostjatena kui müüjatena kui mõnigi suurriik, kellega arvestatakse rohkem. Nõupidamine võttis vastu soovi-

avalduse, et esitatud riigid püüaksid niisuguse koostöö poole ja peaksid omavahel nõu nii kaubalepingute sõlmimiste eel kui ka vastuabinõude tarvituselevõtmisel teiste riikide kitsendavate korralduste puhul; samuti, et seda ühistööd katsutaks pidada üleval vastavate ametasutiste ja isiklike läbikäimiste abil. Teiste küsimuste kaalumisel otsustati soovitada oma Valitsustele võtta uurimisele kahekordsete maksude võtmise eeskirju ja lepinguid sõlmida oma vahel nende juhtude äraahoidmiseks; soovitada postivalitsustele posti ja telegraafi asjades pidada nõu oma vahel, avaldades lootust, et leitakse võimalus praeguste telefonimaksude alandamiseks; soovitada omavahelise autoliikumise hõlbustamiseks võtta tarvitusele Rootsi ja Norra vahel kehtimapanud hõlpustust, mille järele autot võib juhtida teises riigis rahvusliku autojuhi tunnistusega; soovitada kaaluda võimalusi tollitariifide nomenklatuuride ühtlustamiseks.

Nõupidamise lõpul anti kõikidele edasi kutse pidada järgmine nõupidamine Kopenhaagenis ajal, millal nõupidamise kokkuastumine tunnistatakse tarvilikuks.

Peale üldisi nõupidamisi pidasid Soome ja Rootsi veel väikese konverentsi omavahel küsimustes, mis puudutasid ainult nende huvisid. Kõne all oli Soome ja Rootsi kaubavahetuse praegune bilanss, mis näitab umbes neli korda suuremat sissevedu Rootsi Soome, kui seda on Rootsi sissevedu Soomest ja abinõud selle parandamiseks Soome kasuks kas Soome põllusaaduste või vahrikusaaduste suuremate ostude läbi või praeguse kaubavahetuse reguleerimisega mõnel teisel teel; Soome ja Rootsi vahelise laevavahetuse täiendamine 7-da käigu võrra nädalas (praegu ei ole ühendust pühapäeval), uue kaabli panemine Põhjalahte ja mõned muud väiksemad asjad. Läbirääkimistel selgunud Rootsi tahe saada aru ühekülgselt arenenud kaubavahetuse parandamise vajadusest, kuid toodud ette, et ei saa anda

suuri lootusi Soome põllumajandussaaduste suurendatud mahutamiseks Rootsi turule, kuna see on juba rahuldatud suurel määral oma saadustega; selle vastu peetud võimalikuks mõne tööstusartikli sisseveo võimalusi, nagu näit. portselan. Läbirääkimistel otsustati jätkata mõttevahetusi ses küsimu-

ses eriliste majanduskomiteede kaudu, kes selleks valitakse mõlemas riigis. Niisuguse ettepaneku tegi pealegi varemalt juba Soome Eksport Ühing, kes ka huvitatud Soome väljaveo otstarbekohasest lahendusest Rootsi suhtes.

INGLISE.

Hulli sadama tähtsus Eesti kaubandusele.

The Importance of Hull for Estonian Foreign Trade.

Eesti saadusi tuli Hulli kolmel viimasel aastal:

Metsasaadusi:	1932	1933	1934
saetud kt. jg.	527 550	2 022 600	3 985 650
ümmarg. " "	60 550	176 000	161 850
vineeri rt. jg.	673 069	—	143
puusaadusi töötletut väärt. £	647	1 379	6 842
tuletikke — kasti	50	75	6
Puumassi tn.	99	—	152
Paberit "	17	47	134
Toitaineid:			
võid "	50	354	2 294
mune "	45	19	310
jõhvikaid "	31	48	22
kartuleid "	1 688	—	—

Nagu tabelist näeme, kujunes läinud aastal eriti elavaks meie saetud metsamaterjali müük Hulli. 1934. a. tuli Hulli Eesti laudu ja planke ligi kaks korda enam kui eelmisel aastal ja ümmarguselt kaheksa korda enam kui 1932. a. Samuti suurenes unduvalt töötletud puusaaduste müük Hulli, mille väärtus tõusis £ 6 842-le £ 1 379 vastu 1933. a. Suurenemine langeb siin peamiselt kastilaudade arvele. Vähe tagasi on aga läinud ümmarguse kauba (propsi) kogus ja vineeri vedu on peagu hoopis soigus.

Võid saadeti Eestist Hulli kaunis korrapäraselt, kuigi aasta lõpupoole hakkasid ilmnema kõikumised, mis paistsid olevat mõjutatud spekulatiivsetest müükidest mujale, kus hind juhtus ajutiselt olema kõr-

gem. Kuigi tarvitajad, kes meie võid tunnevad, on kvaliteediga rahul, saame siiski liiga madalat hinda. Käsikäes kvaliteedi hoidmisega ja korrapärase varustamisega peab käima ka ajakohane müügiorganisatsioon ja, vähemalt alul, küllalt intensiivne selgitustöö ostjaskonnas. Läänud aastal toodi Hulli Soome liinlaevadega 2 294 tn Eesti võid (1 940 tn enam kui 1933. a.), mis moodustab ligemale 30% Soome poolt müüdüd või kogusest.

Eesti mune toodi Hulli läinud aastal 291 tonni enam kui 1933. a., paberit — 87 tonni enam ja puumassi 152 tonni (1933. a. seda ei tulnud üldse), kuna jõhvikate kogus langes 26 tonni võrra.

Kaupadest, mida Eesti Hullist ostab, omab koguselt peatähtsuse kivisüsi. Toodud arvudest näeme, et läinud aastal ostsime Hullist ja teistest Humberi sadamatest 1 743 tn sütt enam kui 1933. a. — 1932. a. 15 291 tn, 1933. a. 11 607 tn, 1934. a. 13 350 tn.

Koksi läks Hullist läinud aastal Eestisse 71 tonni, 57 tonni vastu 1933. a. Segakaupa oleme aga Hullist ostnud märksa enam, nimelt 276 tonni, kuna aasta varem ainult 90 tonni. Segakaup koosnes peamiselt tekstiilsaadusist, villast, masinaosadest, õlidest ja värvidest.

P.-AM. ÜHENDRIIGID.

P.-Am. Ühendriikide väliskaubanduspoliitika.

U. S. A. Foreign Trade Policy.

Ühendriikide kongressi poolt 12. VI 1934 kinnitatud seadusega anti president Rooseveltile õigus alandada sisseveo tollimäärasid 50% ulatuses vastastikkuse soodustuse alusel sõlmitud kaubanduslepingutes välisriikidega.

Selle seaduse alusel on käesoleval ajal käsil läbirääkimised vastavate lepingute sõlmimiseks terve rea riikidega, ning seni on kirjutatud alla kahele lepingule, nimelt Kuuba ja Brasiiliaga, milledest viimane omab erilise

tähtsuse, kuna see on esimene kavatsetavate lepingute seerias, olles teatud eeskujuks järgnevatele lepingutele.

Ühendriikide-Brasilia kaubanduslepingule kirjutati alla Washingtonis 2. II 1935. Selles annavad Ühendriigid tollisoodustusi mitmesugustele Brasilia taimesaadustele, nagu pähklikele ja kastor-ubadele, ning mangaan-ärtsile, kuna Brasilia lubab tollialandusi Ühendriikide tööstussaadustele, millede hulka kuuluvad autod, kummisaadused, elektripatareid, raadioaparaadid, õliriie, värvid, piimapulber, konservitud lõhe kala jne. Lepingule lisatud protokollis annab Brasilia valitsus lubaduse tulevikus kindlustada välisvaluuta saamist kaubaarvete tasumiseks kui ka kohustuste täitmiseks varem tehtud laenuid Ühendriikides.

Lepingu kohta üldiselt võib öelda, et see toetub enamsoodustuse põhimõttele, kuigi teatud uudsusega sellest küljest, et kõik tol-

lisoodustused, mis antud Brasiilliale, laienevad automaatselt kõikidele riikidele, arvatud välja need, kes Ühendriike diskrimineerivad.

Ajakirjanduse teatel koostatavat riikide nimekirja, kes ühel või teisel viisil Ühendriike halvemasse seisukorda asetavad kui teisi riike, ja see avaldatavat pärast käsilolevate kaubanduslepingute allakirjutamist. Praegu on aga juba teada, et Nõukogude Venele ei lubata seda tollisoodustust mangaan-ärtsilt, mis antud Brasiilliale, ja selle põhjuseks tuuakse Ameerika ja Nõukogude Vene läbirääkimiste nurjumist Vene võla küsimuses.

Järgmised riigid peavad praegu läbirääkimisi Ameerika Ühendriikidega kaubanduslepingute sõlmimiseks: Belgia, Rootsi, Hispaania, Šveits, Hollandi, Soome, Itaalia, Kanada ja Kesk-Ameerika riigid. On kuulda, et Belgiaga jõutakse kokkuleppele lähema ajal.

SOOME.

Riigimajanduskomitee asutamine Soomes.

The Organisation of the State Economic Committee in Finland.

Valitsuse otsusega 11. veebruarist asutati eriline Riigimajanduskomitee 25 Valitsuse poolt määratud liikmest, eesotsas J. K. Paasikiviga, järgmiste küsimuste kaalumiseks: 1) kas ja missugused võimalused on otseste ja kaudsete maksude koorma kergendamiseks; 2) mil viisil tuleks muretseda kaitsevævarustust, mis nähtud ette omal ajal kindlaksmääratud kavas ja mis aja jooksul tuleks seda teostada; 3) kas ja missugused võimalused on sotsiaalse kindlustuse arendamiseks ja mis suunas tuleks seda teha. Ühtlasi tuleb neid küsimusi kaaluda riigi 1936. aasta tulu ja kulu eelarve seisukohalt ning Komiteelt oodatakse ettepanekuid juba selleks kevadeks.

Komiteel on õigus moodustada eri sektioone, kuulata asjatundjate arvamisi ja palgata tehnilisi töajõude.

Esimene komitee istung peeti 21. veebruaril, millal moodustati neli sektsiooni ja

valiti sektsioonide juhatus. Tolli ja maksude sektsiooni juhatajaks valiti Soome Panga president R. Ryti, kaitsevæe sektsiooni juhatajaks valiti kolonel Zilliacus, sotsiaalse kindlustuse sektsiooni juhatajaks N. Mannio ja rahandussektsiooni juhatajaks J. K. Paasikivi.

Soome avalikkus võttis selle komitee asutamise vastu üldiselt heatahtlikult. On ainult avaldatud kartust selle kohta, kas jõuab see komitee temale pandud ülesannet täita edukalt, kuna otsustamisele tulevad küsimused on õieti laiaulatuslikud. „Uusi Suomi“ märgib, et komitee peab teatud määral asendama kavatsetud riigi majandusnõukogu ja selle tõttu olevat huvitav oodata ära selle töö tulemusi. Praeguse majanduskomitee töö edukuse eelduseks peetakse vajalikuks, et komitee liikmed leiaksid ühise keele ja otsused teeksid mitte poliitilisi tõekspidamisi, vaid asjatundjatena pidades silmas riigi üldisi huvisid.

Soome ja Saksa maksuvahekorrad. — *Finnish-German Balance of Payments.*

Soome ja Saksa maksuvahekordades piisib endine ebasuhe Soome suhtes edasi, kas-

vades iga nädalaga mõne miljoni võrra. Mõlemalt poolt püütakse sellest olukorrast saa-

da üle. Soome on jätnud ära preemiad kaupadele, mis veetakse Saksa, Saksa omalt poolt on pannud kehtima sisseveekeelu üksikute puuliikide kohta, kuid radikaalset muudatust see ei luba ennustada. Praegune saldo Soome kasuks on üle 121,5 milj. Smk. Vii-

masel ajal on ajakirjanduses mõtteavaldusi, et oleks ehk otstarbekohane, kui Soome suunaks osa ostusid, mis tehtud Rootsis, Saksamaale, kus hinnad õieti soodsad ja tingimused rahuldavad.

LÄTI. Piirituse ülejäägi mahutamine. — Disposition of Spirit Surplus.

Piirituse kava näeb ette 14 milj. liitri piirituse valmistamise eeloleval aastal.

Kuna siseturu alkoholitarvitus kõigiks otstarveteks ei tõuse üle 12 milj. liitri, siis tuleb 2 milj. lt. ülejääk mahutada välistu-

rule. Sel otstarbel käivad läbirääkimised Briti, Ameerika ja Prantsuse firmadega.

Arvatavasti ei kata eksportpiiritusest saadud hind isegi tootmiskulusid.

Turbalõikuse suurendamine ja turbamulla müük. — Latvian Peat Industry.

Lätis otsustati seni hooletusse jäänud turbatööstust riiklikul algatusel elustada ja panna uuesti käima mitu seismaajäänud turbamulla ettevõtet. Praegu on käimas läbirää-

kimised turbamulla müügiks Inglisse, Prantsusse ja Argentiinasse, igasse riiki 0,1 milj. palli, kusjuures loodetakse saada 2,40 Lts. pallilt.

Eesti väliskaubanduse bilanss tähtsamate riikidega jaanuaris 1933.—1935. a. 1000 kr.

Estonian Trade Balances with Principal Countries, January 1933—35.

	Aasta.	Väljavedu.	Sisseevedu.	Väljavõdu + ehk --		Aasta.	Väljavedu.	Sisseevedu.	Väljavõdu + ehk --
Üldse:	1935.	5 936	4 954	+ 982	Hollandi	1935.	128	59	+ 69
	1934.	3 704	3 932	— 228		1934.	60	51	+ 9
	1933.	1 993	2 609	— 616		1933.	23	23	—
sellest:					Belgia-Luksem-				
Briti	1935.	2 720	958	+1 771	burg m. l.	1935.	136	125	+ 11
	1934.	1 246	671	+ 575		1934.	116	100	+ 16
	1933.	538	492	+ 40		1933.	104	98	+ 6
Saksa	1935.	877	1 112	— 235	Poola-Danzig	1935.	56	119	— 63
	1934.	822	1 125	— 303		1934.	49	92	— 43
	1933.	297	646	— 349		1933.	95	48	+ 47
P.-A. Ühendriigid	1935.	44	450	— 406	Norra	1935.	77	3	+ 74
	1934.	48	296	— 248		1934.	101	8	+ 93
	1933.	59	295	— 236		1933.	38	0,4	+ 37,6
Läti	1935.	119	76	+ 43	Itaalia	1935.	419	88	+ 331
	1934.	283	95	+ 188		1934.	40	49	— 9
	1933.	134	120	+ 14		1933.	—	15	— 15
Prantsuse	1935.	438	312	+ 126	Tšehhoslovakkia	1935.	37	63	— 26
	1934.	255	304	— 49		1934.	3	46	— 43
	1933.	317	92	+ 225		1933.	4	311	— 307
Rootsi	1935.	231	266	— 35	Hispaania	1935.	26	4	+ 22
	1934.	103	185	+ 8		1934.	128	23	+ 105
	1933.	40	69	— 29		1933.	2	1	+ 1
Soome	1935.	192	148	+ 44	Leedu	1935.	32	21	+ 11
	1934.	71	134	— 63		1934.	12	11	+ 1
	1933.	50	78	— 28		1933.	29	0,4	+ 28,6
N. S. V. Liit	1935.	44	150	— 106	Šveits	1935.	2	52	— 50
	1934.	22	205	— 183		1934.	0,3	32	— 31,7
	1933.	94	58	+ 36		1933.	1	25	— 24
Taani	1935.	106	58	+ 48					
	1934.	109	95	+ 14					
	1933.	44	77	— 33					